

Tema:
2011 - 2020
10 år med
Välfärdsindex

Välfärdsbarometern 2020

En rapport från SEB, juni 2020

SEB

Innehåll

Förord.....	3
Sammanfattning.....	4
Välfärdsindex.....	7
Svenska folkets välfärdskrav.....	8
Välfärdsindex under 10 år.....	12
Framtidens välfärd – eget ansvar?.....	16
Största gapet hittills mellan önskad och förväntad pensionsålder.....	18
Stöd för ett pensionssystem som vilar på eget ansvar.....	20

Förord

Välfärdsbarometern 2020 kartlägger svenska folkets och våra nordiska grannars syn på välfärden. Årets mätningar är utförda i slutet av februari och i början av mars, innan det nya coronaviruset fullt ut drabbat världen. Därför är det rimligt att utgå ifrån att årets välfärdsbarometer inte fångar upp den inverkan som nuvarande ekonomiska kris har på de tillfrågades svar. Svaren bör snarare läsas mot bakgrunden av flera års högkonjunktur. Välfärdsbarometerns mätningar började år 2005.

I år är det tionde året SEBs Välfärdsindex sammanställs. Efter en toppnotering för Sveriges samlade Välfärdsindex under förra året faller Sverige, efter fem års uppåtgående trend, tillbaka till 2017 års nivå, vilken är densamma som 2011, där Sverige var när mätningarna startade. Sverige har konsekvent legat under Finland, Norge och Danmark sedan dess.

Årets välfärdsbarometer visar en tilltagande pessimism rörande förväntningarna på den egna generationens framtida välfärd. Jämfört med förra året kan ingen positiv förändring av förväntningarna noteras. Den tydligaste nedgången visar äldreomsorgen, som faller rejält och åter är lägst i Norden efter en tillfällig andraplats förra året. Särskilt låga är förväntningarna bland de som själva är nära pensionsåldern. Yngre är inte lika pessimistiska gällande sin egen ålderdom, men är i gengäld mer oroade för sämre psykisk hälsa, som är ett allvarligt och allt mer uppmärksammat samhällsproblem.

I Välfärdsindexet får tandvården och kvalitén på den utförda vården högst omdömen. Lägst omdömen får insatserna för arbetslösa att komma tillbaka i arbete, äldreomsorgen och pensionen. I årets välfärdsbarometer uppmäts det hittills största gapet mellan den förväntade och den önskade pensionsåldern. Gapet är större för kvinnor och personer under 30 år samt inom arbetaryrken.

Den framtida pensionen engagerar både blivande pensionärer och politiker. Vid årsskiftet höjdes den lägsta åldern för uttag av allmän pension från 61 till

62 år, med hänsyn till den allt längre livslängden. Ytterligare reformer som förlänger arbetslivet är att vänta.

Välfärdsbarometern visar att allmänheten förväntar sig ett ansträngt pensionssystem, som inte räcker till den levnadsstandard allmänheten önskar sig. Den genomsnittlige blivande pensionären räknar med att klara sig på 73 procent av lönen, vilket sannolikt är en underskattning av hur stora inkomster som behövs. För många kommer det egna sparandet att ha stor betydelse för ekonomin som pensionär, men trots det har endast sex av tio av de tillfrågade ett privat pensionssparande. Fler kommer att behöva ta större ansvar för sitt pensionssparande.

Den tionde årliga sammanställningen av Välfärdsindexet sker i den brytningstid som coronakrisen utgör. Det ger anledning att reflektera över utvecklingen både framåt och bakåt. Det decennium vi nu gör bokslut över har präglats av ett tydligt missnöje. Svenskarnas förväntningar på välfärdens tjänster och försäkringar är högre än vad som upplevs.

Det går att i välfärdsbarometern urskilja vågrörelser i attityder och politisk handling under decenniet. Missnöje med skolan har följts av satsningar som följts av minskat missnöje. Idag är missnöjet med äldreomsorg och pensioner stort, vilket bidragit till politiskt fokus och reformförslag på dessa områden. Men för den övergripande frågan om hur välfärden ska finansieras och organiseras för att leva upp till allmänhetens förväntningar saknas både uppmärksamhet och lösningsförslag. Årets välfärdsbarometer – och även den ekonomiska situationen efter coronakrisen – visar att allmänheten är redo för att denna debatt förs öppet.

Jens Magnusson
Privatekonom, SEB

Sammanfattning

- Efter flera års uppgång backar Sverige i Välfärdsindex 2020 till 51, från toppnoteringen 52 år 2019. Sverige är tillbaka på samma nivå som vid det första indexet 2011.
- Sverige ligger fortfarande klart efter Norge (58), Danmark (60) och Finland (61) och har så gjort sedan mätningarna startade år 2011. Norge tappar förra årets topplacering (-2) och är det land som tappat mest i Välfärdsindex. Både Danmark (+2) och Finland (+3) ökar jämfört med förra året.
- Finland toppar Välfärdsindex och noterar sin hittills högsta nivå. De tydligaste förbättringarna syns när det gäller likvärdigheten, försörjningsstödet, äldreomsorgen och pensionerna. Avseende barnomsorg, skola och försörjningsstöd är avståndet till övriga länder betydande.
- I Norden får tandvård och vård av hög kvalitet högst omdömen. Lägst omdömen får assistans för att komma tillbaka till arbetslivet vid arbetslöshet, arbetslöshetsersättning, pensioner och äldreomsorg.
- Svenskarna är betydligt mer kritiska än de nordiska grannarna, utom avseende föräldraförsäkring och försörjningsstöd. I Sverige är försämringen av förtroendet över tid störst för tillgängligheten i sjukvården och pensionerna. Viss förbättring kan iakttas avseende likvärdighet i tillgången till välfärden, barnomsorg och skola av hög kvalitet.
- En knapp majoritet anser att välfärden i Sverige har försämrats de senaste tio åren och nästan hälften tror att det kommer att bli sämre även de kommande tio åren. De yngsta har den ljusaste synen på utvecklingen.
- Pessimismen växer avseende inkomster, nivå på pensionen och äldreomsorgen. De nära pensionsåldern är mest pessimistiska, medan de yngre är mer oroad över hälsa och boendestandard.

- I årets välfärdsbarometer noteras det största uppmätta gapet – 3,5 år – mellan svenskarnas förväntade (67,4 år) och önskade pensionsålder (63,9 år) sedan Välfärdsbarometern började mäta detta år 2008. Störst är gapet bland kvinnor, de under 30 år samt de med arbetaryrken.
- Den förväntade pensionen för de som slutar jobba vid 65 års ålder är lite mer än hälften (56 procent) av den nuvarande lönen. Samtidigt anser man sig behöva i genomsnitt 73 procent av nuvarande lön för att få en önskvärd ekonomisk standard.
- I valet mellan ett grundtrygghetsystem där alla får samma pension och ett inkomstrelaterat pensionssystem menar en knapp majoritet att det är bäst att den allmänna pensionen baseras på lönenivån under den yrkesverksamma perioden i livet. Stödet för en inkomstbaserad allmän pension ökar med ökande inkomst. Rödgröna väljare föredrar i större utsträckning än borgerliga en lika allmän pension.
- En klar majoritet av de som inte tror att de kommer att få en tillräcklig pension planerar att öka sitt privata sparande och drygt hälften planerar att arbeta efter 65-årsdagen.
- Åtta av tio har tjänstepension och sex av tio privat pensionssparande. Färre än var tionde saknar både tjänstepension och eget pensionssparande. Detta är vanligast bland yngre och egenföretagare.
- Färre än 1 av 10 förväntar sig att de ökade resurser som välfärden behöver de närmaste tio åren helt och hållet kommer finansieras offentligt, hela 9 av 10 förväntar sig i någon grad att finansieringen sker privat. Även när man frågar vilket man anser är det bästa sättet att finansiera de framtida välfärdsbehoven på, är andelen som svarar helt och hållet via offentlig finansiering låg (23 procent).
- Välfärdens finansieringsbehov är en politisk fråga. Att betala mer i skatt för att bidra till välfärdssystemet framstår som ett mycket mer attraktivt alternativ för rödgröna väljare än bland borgerliga väljare. De senare föredrar privata försäkringar och att själv ta ansvar för vissa välfärdstjänster.

...Sverige har kommit
fram till och beredningen
sammantals i genomsnitt
av utvärderingar (1057) och
Ett stort utvärderingsprojekt
Länna och sammanlagt
Storbyrå och Kivra, i
Skolen på plats 226. I
skolor och utbildningsinstit
TT

Today

2343 212 900	100%
100%	100%

Om SEB:s Valfärdsindex

Syftet med SEB:s Valfärdsindex är att med en siffra fånga attityderna kring de mest centrala delarna i vårt välfärdssystem.

SEB:s Valfärdsindex bygger på tolv olika frågor om tilltron till välfärdstjänster och trygghetssystem. Det är Demoskop som har gjort undersökningen och den bygger på 1 000 genomförda telefonintervjuer i Sverige och 500 telefonintervjuer vardera i Danmark, Finland respektive Norge. Undersökningen visar om den svarande känner sig trygg med att få tandvård, sjukvård, utbildning samt barn- och äldreomsorg av hög kvalitet. Frågorna om socialförsäkringarna och andra transfereringar tar reda på om den svarande känner sig trygg med att få det ekonomiska stöd hon eller han behöver vid arbetslöshet, föräldraledighet, pensionering eller sjukdom.

Intervjupersonerna har fått gradera sin attityd på skalan ett till tio, där tio innebär att vården upplevs hålla mycket hög kvalitet eller att pensionen är tillräckligt hög. Slutligen vägs resultaten av alla frågor samman till ett index, som kan variera mellan 0 och 100.

Undersökningen bygger på subjektiva omdömen och öppnar för tolkningar. Svaren speglar hur människor upplever de olika delarna av välfärden, inte på vilken objektiv nivå välfärden är. Svaren påverkas alltså av hur debatten förs och av hur förväntningarna är i de olika länderna.

Intervjuerna i årets mätning genomfördes mellan den 19 februari och 11 mars, det vill säga innan coronakrisen bröt fullt ut i Sverige.

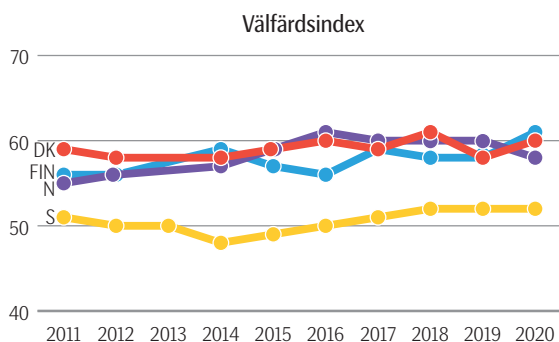
Finland i nordisk välfärdstopp

Efter fem år med stigande Välfärdsindex tappar Sverige i år, till 51 i index, och är därmed tillbaka på samma nivå som vid det första indexet 2011. Fortsatt har Sverige ett Välfärdsindex en bra bit under övriga nordiska länder. På ett välfärdsområde utmärker sig Sverige positivt och ligger i topp, Föräldraindex. I övrigt får Sverige bottenplatsen i alla välfärdsgrenar i det nordiska välfärdsjämförelsen, med ett undantag: Försörjningsstödsindex – där Norge kommer efter Sverige.

I Finland stiger allmänhetens omdöme om välfärden och vårt grannland i öst toppar årets välfärdsbarometer med noteringen 61 i index. Det är en ökning från 58 föregående år. Särskilt tydlig är ökningen i likvärdighet, försörjningsstöd, äldreomsorg och pensioner. Jämfört med det nordiska snittet är framförallt barnomsorg och skola Finlands starka områden, här har landet en betydligt högre nivå än övriga länder i Norden.

Även Danmark gör ett hopp uppåt i årets Välfärdsindex, från 58 till 60. Särskilt tydlig är ökningen gällande äldreomsorgen och pensionerna. Tandvård, a-kassa och likvärdighet är Danmarks starka grenar jämfört med övriga Norden.

Liksom Sverige tappar Norge i årets Välfärdsindex, från 60 till 58. Störst är försämringen när det gäller a-kassa, väntetider i vården och föräldraförsäkringen. Vårt grannland i väster är däremot fortsatt etta i Norden när det kommer till sjukförsäkringen.

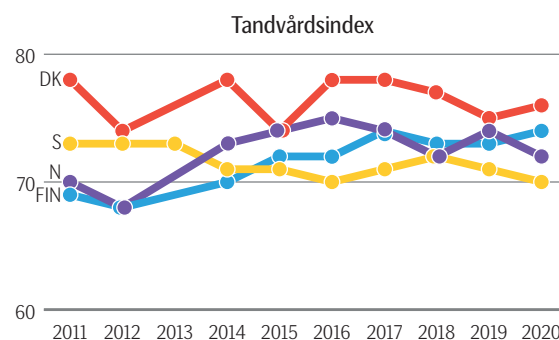

Nordisk tandvård i topp

Tandvårdsindex visar i vilken utsträckning allmänheten anser att man kan känna sig trygg med att ha tillgång till tandvård av hög kvalitet när man behöver gå till tandläkaren. Det är även det välfärdsområde som får det högsta samlade betyget i Norden.

I tio år i rad har tandvård varit det välfärdsområde som har högst Välfärdsindex i Sverige och 2020 är Sveriges Tandvårdsindex 70 (-1 jämfört med 2019). Det är intressant inte minst mot bakgrund av debatten om privat och offentlig finansiering och produktion av välfärdstjänster. Jämfört med övriga välfärdstjänster finansieras tandvården i Sverige i större utsträckning privat. Cirka 6 av 10 patientbesök sker hos privata tandläkare. Tandhälsan i Sverige är mycket god och köerna korta.

Mest nöjda med tandvården är danskarna, med ett Tandvårdsindex på 76 (+1), följt av Finland 74 (+1) och Norge 72 (-2).

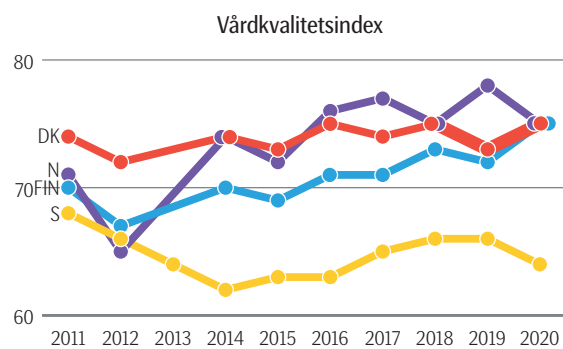
Sverige långt efter övriga Norden gällande vården

Vårdkvalitetsindex fångar om allmänheten känner förtroende för att man får vård med hög kvalitet vid sjukdom eller skada. Sverige ligger här sist i Norden, med ett Vårdkvalitetsindex på 64, vilket är ett tapp (-2) jämfört 2019 och den lägsta nivån på fyra år. Sjukvården har under de senaste åren varit den viktigaste välfärdsfrågan för väljarna enligt flera opinionsmätningar. Den politiska välfärdsdebatten fokuserade i många år på svensk skola, men under senare år har sjukvården hamnat i fokus. Brister i sjukvården får därmed mer uppmärksamhet nu än tidigare vilket kan förklara tappet.

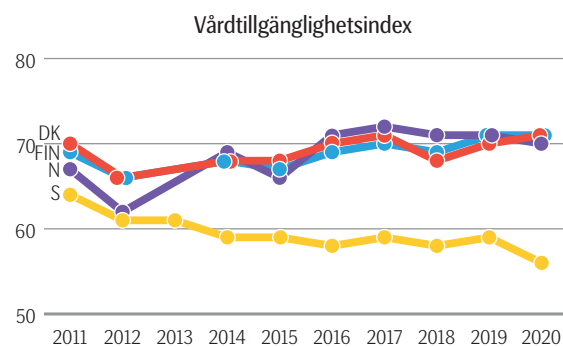

Norge, Danmark och Finland har samtliga ett index på 75. Både i Danmark (+2) och Finland (+3) har Vårdkvalitetsindex ökat jämfört med 2019. Norge backar från 78 till 75.

I alla nordiska länder är uppskattningen av vårdens tillgänglighet lägre än uppskattningen av vårdens kvalitet. Det visar Vårdtillgänglighetsindex som fångar om allmänheten känner förtroende för att man får vård inom rimlig tid vid sjukdom eller skada.

Även gällande tillgängligheten ligger index på en relativt jämn nivå i Finland, 71 (oförändrat), Danmark, 71 (+1) och Norge, 70 (-1). Detta kan jämföras med Sveriges nivå på 56 (-3), vilket är den lägsta nivån sedan indexet startade 2011. Allmänhetens uppfattning om vårdens kvalitet och tillgänglighet är därmed avsevärt sämre i Sverige än övriga Norden.

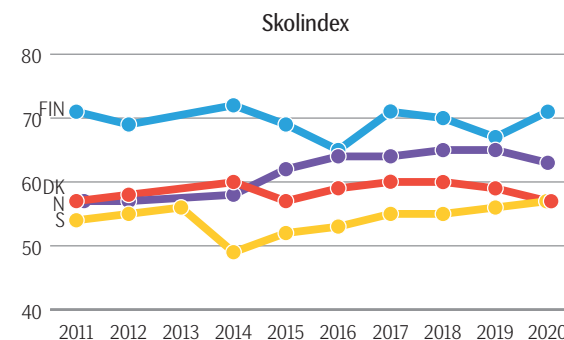
Svensk skola förbättras

Skolindex fångar om allmänheten känner förtroende för att skola och barnomsorg håller hög kvalitet.

På senare år har Sverige fått stigande resultat i internationella kunskapsmätningar, så som Timss och Pisa:s mätning. Den svenska allmänheten ger även landets skolor och barnomsorg högre betyg, med Skolindex på 57 (+1). Sverige har haft en uppåtgående trend sedan 2014 och når nu den högsta nivån sedan indexet startade 2011.

Finland har länge lyfts fram som en förebild i debatten om skolan. Landet ligger även högre än Sverige i internationella undersökningar, även om det skett ett visst

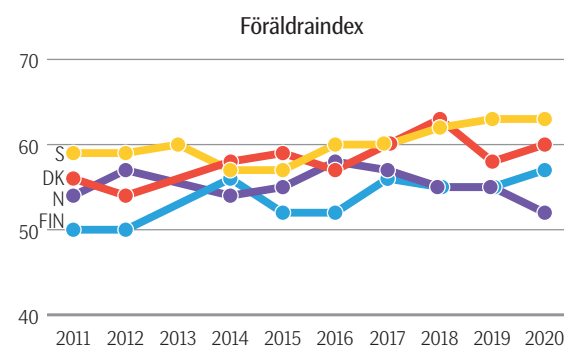
tapp på senare tid. Fortfarande är dock finsk skola i toppen i Norden, med ett Skolindex på 71 (+4). Nivån är långt över övriga nordiska länder, Norge, 63 (-2) och Danmark, 57 (-2).

Sverige i topp gällande att ge stöd till föräldrar

Sverige har länge haft en topplacering i det index som speglar om föräldrar i landet känner att föräldrapenning och barnbidrag ger det ekonomiska stöd de behöver. Så även 2020, Sverige toppar Nordens Föräldraindex med indexvärdet 63 (oförändrat). På andraplatsen återfinns Danmark, 60 (+2), följt av Finland, 57 (-2) och Norge, 52 (-3).

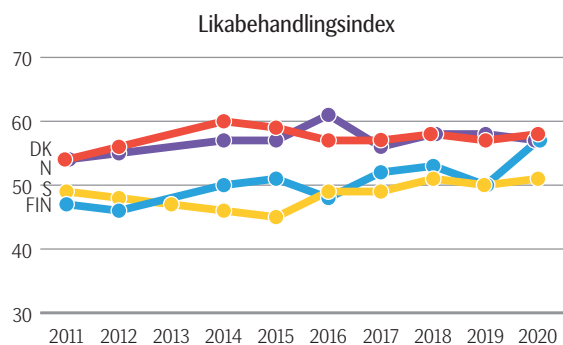
Sveriges index har haft en stigande trend sedan 2014. På senare år har barnbidraget höjts och nuvarande regering har tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna i det så kallade januariavtalet ställt sig bakom en utvidgning av föräldraförsäkringen genom införandet av den så kallade familjeveckan. Sverige fortsätter därmed även politiskt att ligga i täten gällande att utveckla familjepolitiken.

Fortsatt stabilt Likabehandlingsindex

Tilltron till att alla invånare i det egna landet har samma möjligheter att ta del av landets välfärd, Likabehandlingsindex, ligger fortsatt stabilt i Norden. De senaste årens migrationsdebatt och debatten om skillnaden mellan stad och land har alltså inte rubbat tilltron till likabehandling. Sett över tid ligger index relativt stabilt och har till och med ökat.

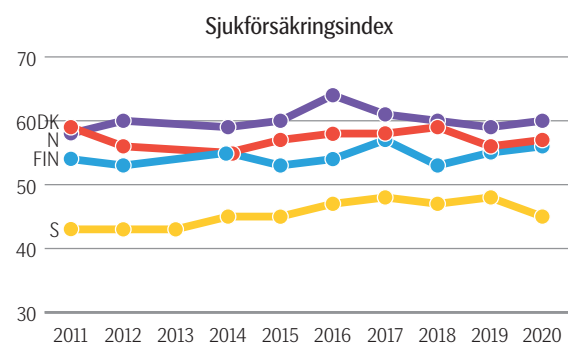
Danmark har högst nivå 2020, 58 (+1), tätt följd av Norge 57 (-1) och Finland (+7). Sveriges nivå är något lägre, 51 (+1). Index för Sverige har ökat (+6) sedan 2015. Nivån i Finland är den högsta sedan mätningarna började, Finland har en positiv trend sedan 2016. Det finns ingen enkel förklaring till ökningen, men välfärdsfrågor generellt har haft ett stort utrymme i den finska politiska debatten under senare år.

Sveriges Sjukförsäkringsindex sjunker

Sjukförsäkringsindex fångar allmänhetens förtroende för att sjukförsäkringen ger det ekonomiska stöd som behövs om man blir sjuk så att man inte kan arbeta.

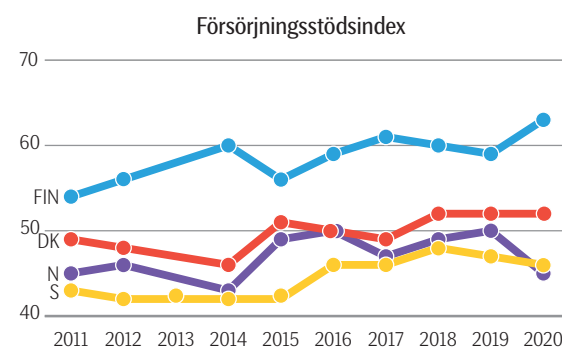
Efter flera år med stabilt Sjukförsäkringsindex noterar Sverige i år 45, vilket är ett tapp (-3) jämfört med 2019. Norge noterar Sjukförsäkringsindex 60 (+1), Danmark 57 (+1) och Finland 56 (+1). De försäkringsmässiga inslagen i den allmänna sjukförsäkringen i Sverige är relativt svaga och många arbetsgivare erbjuder genom kollektivavtal eller egentecknade försäkringar komplement till den allmänna försäkringen. Det kan förklara den svaga tilltron i Sverige.

Finland fortsatt högst Försörjningsstödsindex

Förtroendet för att den som hamnar i ekonomisk kris och är utan inkomst kan känna sig trygg med att få försörjningsstöd, tidigare kallat socialbidrag, har stabiliserat sig på en högre nivå i Sverige de senaste fem åren. För 2020 noteras att svenskt Försörjningsstödsindex är 46 (-1).

Högst notering i Norden har Finland, 63 (+4). Det är en nivå klart högre än övriga länders. Försörjningsstödsindex i Danmark är 52 (oförändrat) och i Norge 45 (-5). Norge har under det senaste året skakats av en skandal, där det uppdagats att över 30 personer dömts till fängelse för bidragsfuskar och över två tusen personer fått återbetalningskrav för bidrag som de egentligen hade rätt till, efter att en myndighet feltolkat lagstiftningen.

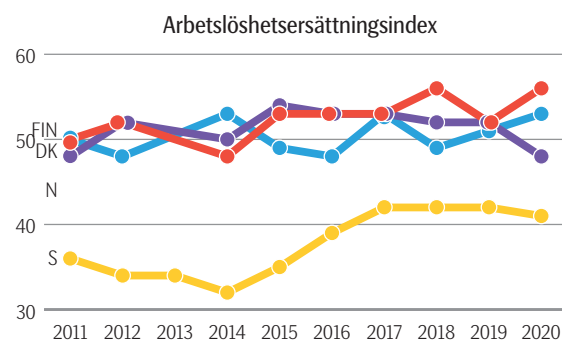

Stabiliserat förtroende för A-kassan i Sverige

Allmänhetens förtroende för om man som arbetslös kan känna sig trygg med att få det ekonomiska stöd man behöver, fångas i Välfärdsbarometerens Arbetslöshetsersättningsindex.

Danmarks Arbetslöshetsersättningsindex är det högsta i Norden, 56 (+4). Följt av Finland, 53 (+2) och Norge, 48 (-4).

Sverige noterar 41 (-1) vilket är i samma nivå som resultaten från de senaste fyra åren. Taket till A-kassan höjdes 2015, vilket kan vara en förklaring till att indexet etablerat sig på en högre nivå. Arbetslösheten i Sverige har under senare år fram till corona-krisen varit relativt låg vilket också kan bidra till att nivån stabiliserats.

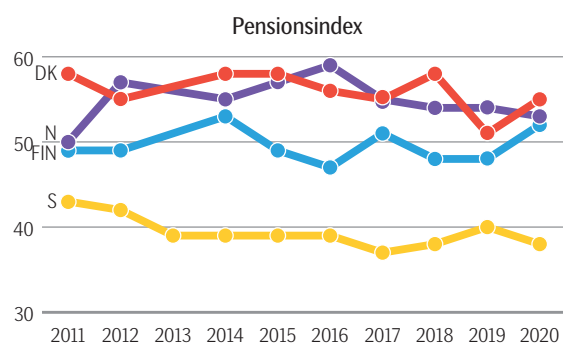

Stabilt Pensionsindex

Pensionsindex fångar om pensionärer kan känna trygghet med att man får den nivå på pension man behöver. Pensionerna är ett av de välfärdsområden som åtnjuter allra lägst förtroende i Norden.

Högst nivå har Danmark, 55 (+4), följt av Norge 53 (-1) och av Finland 52 (+4). Sverige är det land i Norden med lägst Pensionsindex, 38. Det är ett tapp (-2) jämfört med 2019.

Debatten om det svenska pensionssystemet har intensifierats de senaste åren, med bland annat krav på höjda pensioner. Att många starka röster i samhällsdebatten beskriver nuvarande pensionsnivåer som otillräckliga kan ha en inverkan på att fler svenskar känner sig otrygga med pensionerna.

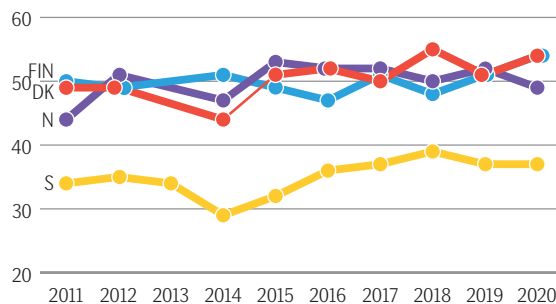
Svensk arbetsförmedling i botten

Stöd-vid-arbetslöshetsindex fångar om man som arbetslös kan känna sig trygg med att få den assistans från Arbetsförmedlingen och andra myndigheter som man behöver för att komma tillbaka i arbetslivet.

Gapet mellan Sveriges Stöd-vid-arbetslöshetsindex och resultaten i övriga Norden är stort. Sveriges notering är 37 (oförändrat). Att jämföra med Danmark, 54 (+3), Finland 54, (+3) och Norge, 49 (-3).

I Sverige pågår ett arbete med att reformera Arbetsförmedlingen, som påverkats av politisk oenighet i riksdagen. Tilltron till den svenska Arbetsförmedlingens tjänster är så lågt att detta område har den lägsta noteringen av alla välfärdstjänster i hela Norden enligt Välfärdsbarometern 2020. Här finns stor förbättringspotential.

Stöd-vid-arbetslöshetsindex

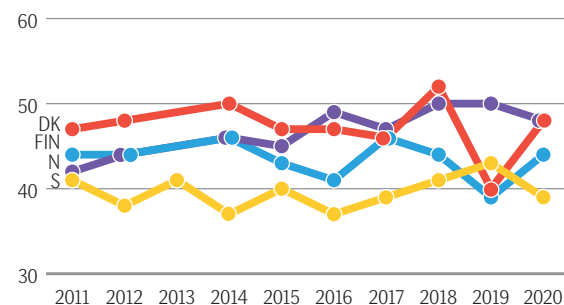
Fortsatt lågt förtroende för äldreomsorgen

Äldreomsorgsindex fångar allmänhetens förtroende för att äldreården "tar hand om mig som gammal". Äldreomsorgen är det välfärdsområde som har allra lägst förtroende i Norden.

Sveriges Äldreomsorgsindex har legat rätt stabilt de senaste tio åren. För 2020 är noteringen 39 (-4) vilket är en tillbakagång från fjolårets toppnotering. Äldreomsorgen har debatterats mer sedan valet 2018, men det är svårt att hitta någon tydlig förklaring till en uppgång 2019 och en nedgång 2020. Den svenska äldreomsorgen har nu i ljuset av coronakrisen, åter hamnat i samhällets blickfång. Det blir mycket intressant att se de kommande förtroendeeffekterna av dagens debatt.

Övriga länders Äldreomsorgsindex ligger över Sveriges. Finlands Äldreomsorgsindex är 44 (+5). I toppen finns Danmark, 48 (+8) och Norge, 48 (-2). Den stora ökningen i Danmark ska ses i ljuset av valrörelsen 2019 där äldreomsorg var en stor fråga och flera partier, bland annat de segrande Socialdemokraterna, lovade stora satsningar på äldreomsorgen.

Äldreomsorgsindex

Välfärdsindex under tio år

Välfärdsbarometerns första index presenterades 2011, det har gått tio år sedan dess. Under dessa år har Välfärdsindexet varit relativt stabilt. För Sverige är bottennoteringen genom åren 48, år 2014, och toppnoteringen 52, år 2019. Årets notering för Sverige i Välfärdsindexet, 51, är på samma nivå som när indexet startade. Även för vårt grannland Norge har index legat stabilt under hela tioårsperioden. Finland och Danmark har haft en positiv utveckling, särskilt Finland utmärker sig där Välfärdsindexet ökat från 56 år 2011 till 61 år 2020.

För Sverige har styrkorna och svagheter bestått under denna tioårsperiod. Tandvård, vårdens kvalitet och stöd till föräldrar är de starkaste välfärdsområdena och arbetsförmedling det svagaste.

Sett över tid är ersättning till arbetslösa (+5), föräldrapenning och barnbidrag (+4) de områden som förbättrats mest. Störst försämring ses gällande tillgängligheten i vården, där Vårdtillgänglighetsindex sjunkit kraftigt (-8).

Det svenska välfärdssystemet uppfattas på ett likartat sätt oavsett demografisk grupp, skillnaderna mellan såväl män och kvinnor som mellan olika åldersgrupper är måttliga. Ser man däremot till sysselsättning eller politisk inställning glider åsikterna mer isär, till exempel har arbetslösa generellt sett lägre förtroende för välfärden.

Medelvärde (0-100)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
När man behöver gå till tandläkaren kan man känna sig trygg med att ha tillgång till tandvård av hög kvalitet	73	73	73	71	71	70	71	72	71	70
Om jag skulle bli sjuk eller skadad känner jag stort förtroende att få vård med hög kvalitet	68	66	64	62	63	63	65	66	66	64
Barnföräldrar kan känna sig trygga med att föräldrapenning och barnbidrag ger dem det ekonomiska stöd man behöver	59	59	60	57	57	60	60	62	63	63
Jag känner mig trygg med att den svenska barnomsorgen och skolan håller hög kvalitet	54	55	56	49	52	53	55	55	56	57
Om jag skulle bli sjuk eller skadad känner jag stort förtroende för att få vård inom rimlig tid	64	61	61	59	59	58	59	58	59	56
Alla i svenskar har samma möjligheter att ta del av den svenska välfärden	49	48	47	46	45	49	49	51	50	51
Om man hamnar i ekonomisk kris och utan inkomst kan man känna sig trygg med att få försörjningsstöd från kommunen	43	42	42	42	42	46	46	48	47	46
Om jag skulle bli sjuk så att jag inte kan arbeta känner jag mig trygg i att sjukförsäkringen ger mig det ekonomiska stöd jag behöver	43	43	43	45	45	47	48	47	48	45
Som arbetslös kan man känna sig trygg med att få det ekonomiska stöd man behöver	36	34	34	32	35	39	42	42	42	41
Jag har ett stort förtroende för att äldrevården tar hand om mig som gammal	41	38	41	37	40	37	39	41	43	39
Pensionärer kan känna trygghet att man i Sverige får den nivå av pension som man behöver	43	42	39	39	39	39	37	38	40	38
Som arbetslös kan man känna sig trygg med att få den assistans från Arbetsförmedling och andra myndigheter man behöver för att komma tillbaka i arbetslivet	34	35	34	29	32	36	37	39	37	37

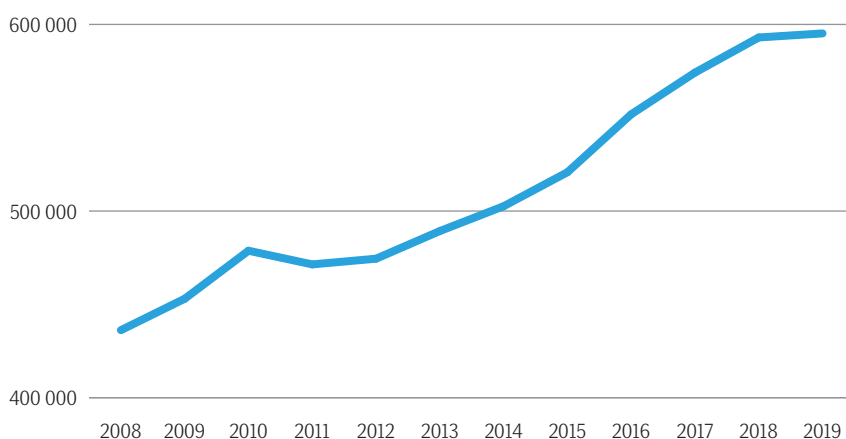
Svenskarna förväntar sig en försämrad välfärd

Enligt Valfärdsbarometern upplever en majoritet, 54 procent, att välfärden i Sverige har försämrats de senaste tio åren och nästan hälften tror att det kommer att bli mycket eller något sämre även kommande tio år.

I den yngsta åldersgruppen är man något mer positiv till den svenska välfärden. De unga har också betydligt ljusare föreställningar om de kommande tio åren. Även äldre anser i större utsträckning att det blivit bättre de senaste tio åren, men de är inte lika optimistiska gällande kommande år.

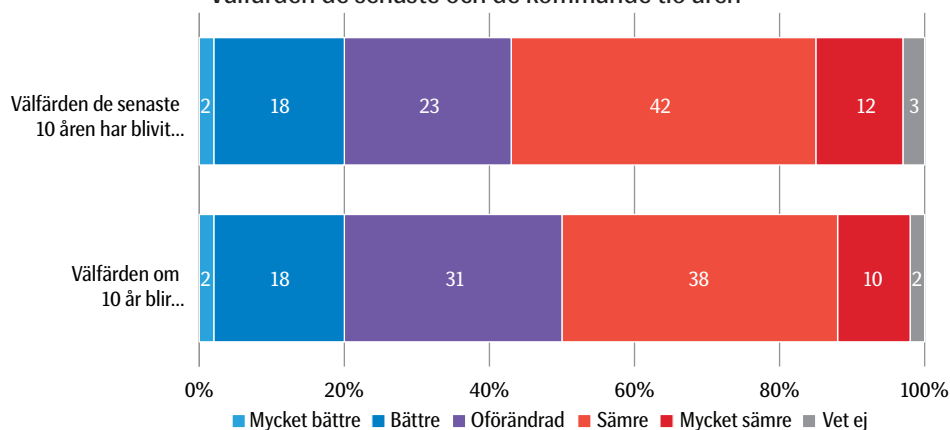
Under de senaste tio åren har statens utgifter för välfärden ökat, även justerat för befolkningens mängd. Mellan åren 2010 och 2019 ökade statens välfärdsutgifter, som beskrivs i diagrammet nedan, med en knapp fjärdedel. Valfärdsindex visar även att allmänhetens förtroende för välfärden legat relativt stabilt de senaste tio åren. Uppfattningen hos allmänheten är trots det att svensk välfärd blivit sämre och förväntningar framöver är att den negativa utvecklingen kommer att fortsätta. Möjligen beror pessimismen på att de krav som medborgarna ställer på de offentliga välfärdstjänsterna har ökat.

Ökande utgifter för välfärden i mkr/år

De sammanlagda utgifterna i statsbudgeten åren 2008–2019 avseende utgiftsområdena: 09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg; 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning; 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom Ekonomisk trygghet för familjer och barn; 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, samt de årliga statsbidragen till kommuner och regioner under perioden. Källa: Ekonomistyrningsverket och SCB, Nationalräkenskaperna.

Välfärden de senaste och de kommande tio åren

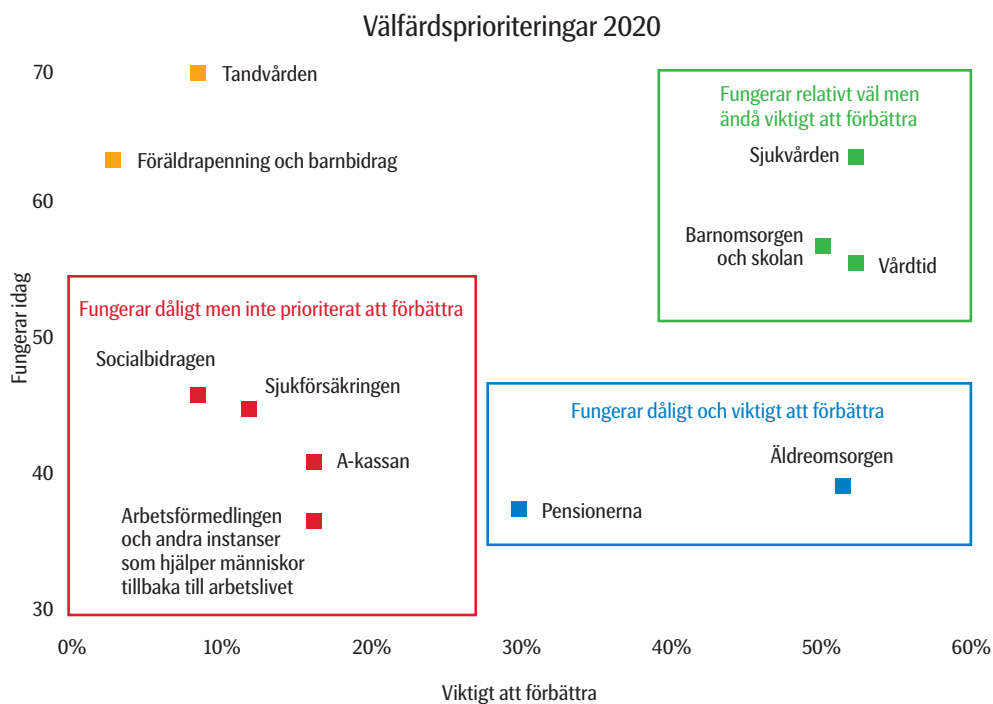

Svenska folkets välfärdskrav

SEB:s Välfärdsbarometer har kartlagt svenska folkets välfärdskrav i 10 år. Välfärdsbarometern visar vilka välfärdsområden som uppfattas fungera bra eller dåligt och vilka områden som är mest angelägna att förbättra enligt svenska folket.

De senaste tio år har sjukvården, äldreomsorgen, skolan och barnomsorgen varit de viktigaste förbättringsområdena i välfärden enligt allmänheten. Detta trots att sjukvård samt skola och barnomsorg är två av de områden som anses fungera relativt väl. Gällande skolan och barnomsorgen har även andelen som prioriterar dessa områden successivt sjunkit de senaste tio åren.

Det är framförallt pensioner och äldreomsorg som anses fungera dåligt och bör förbättras.

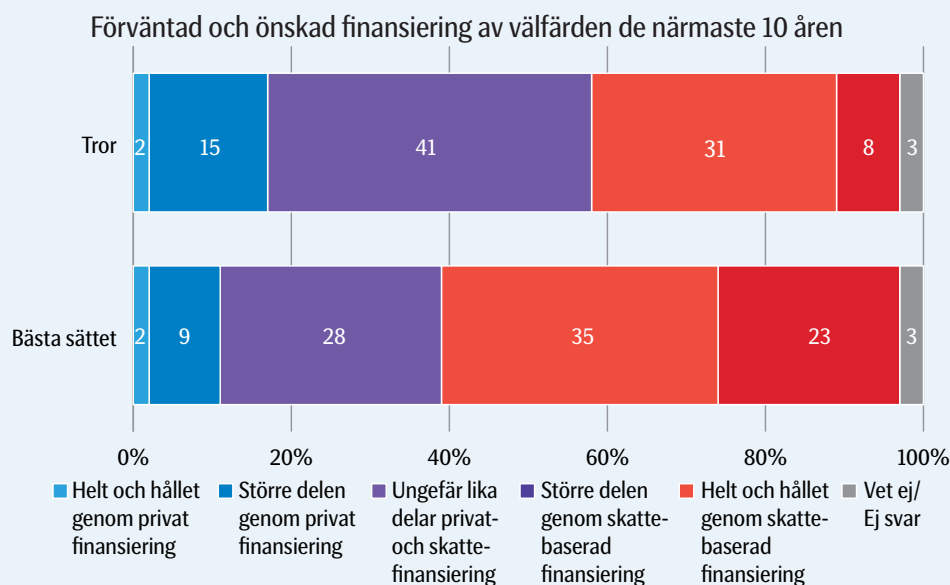

Framtidens välfärd – eget ansvar?

”Frihet under ansvar”, så sammanfattade statsminister Stefan Löfven i slutet av mars den svenska corona-strategin för att minska smittspridningen.

SEB:s välfärdsbarometer visar att den svenska allmänheten redan innan corona-krisen reflekterat över och planerat för ett större eget ansvar. På frågan vad man själv är beredd att göra för att bidra till att avlasta välfärdssystemet svarade nästan 8 av 10 (77 procent) att de kan tänka sig att leva sundare. En majoritet svarade också att de kan tänka sig att öka det egna sparandet (58 procent) eller arbeta ideellt (54 procent). Även andelen som kan tänka sig att betala mer i skatt (47 procent), teckna privata sjukförsäkringar (40 procent) och ta eget ansvar genom att själv ta hand om barnomsorg eller vård av äldre i familjen (40 procent) är relativt hög.

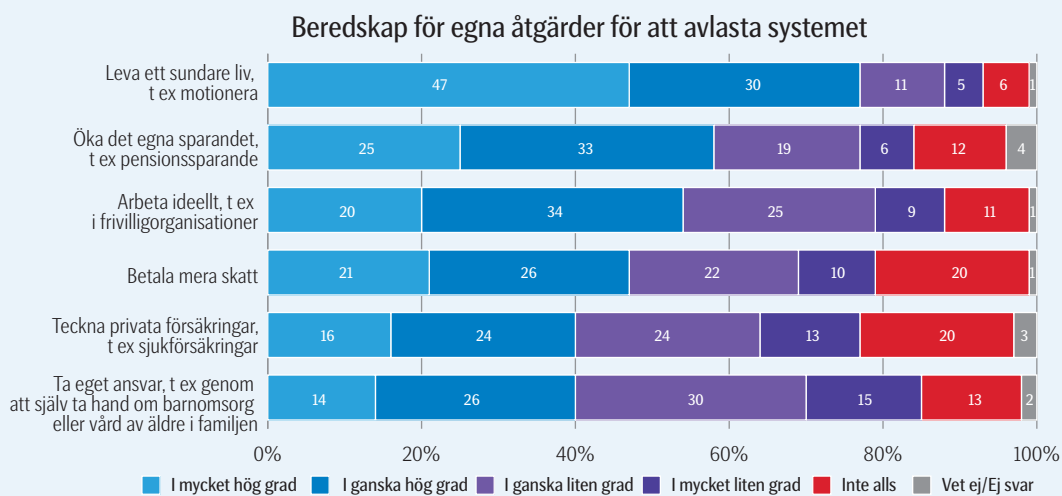
De under 30 år är generellt sett mer öppna för att ta eget ansvar. Särskilt gällande att teckna privata försäkringar. Andelen som kan tänka sig att teckna privata försäkringar bland de under 30 år (55 procent) är väsentligt högre än i gruppen 50-65 (39 procent). Här går att skönja ett långsamt skifte i synen på det egna ansvaret kopplat till svensk välfärd.

Skiftet märks också i det faktum att det å ena sidan finns ett starkt stöd för skattefinansierad välfärd, å andra sidan en svag tilltro till att detta kommer vara framtidens lösning, och en öppenhet för en delvis privat finansiering.

Färre än 1 av 10 (8 procent) förväntar sig att de ökade resurser som välfärden behöver de närmaste tio åren helt och hållet kommer finansieras offentligt, hela 9 av 10 (89 procent) förväntar sig istället att finansieringen i varierande grad sker privat. Även på frågan om vilket man anser är det bästa sättet att finansiera de framtida välfärdsbehoven på, är andelen som svarar helt och hållet via offentlig finansiering låg (23 procent). En klar majoritet (74 procent) tror att det bästa vore en blandning mellan privat och offentlig finansiering. De under 30 år är mer öppna för privat finansiering än äldre, de äldsta både önskar och förväntar sig mindre andel privat finansiering av ökade välfärdsbehov.

Den svenska allmänhetens förväntansbild och önskan är därmed inte att de kommande tio årens ökade behov av resurser till ekonomisk trygghet och välfärd helt och hållet ska skattefinansieras. Tvärtom, allmänheten både förväntar sig och önskar inslag av egen finansiering. Ett perspektiv som sällan fångas i den politiska debatten.

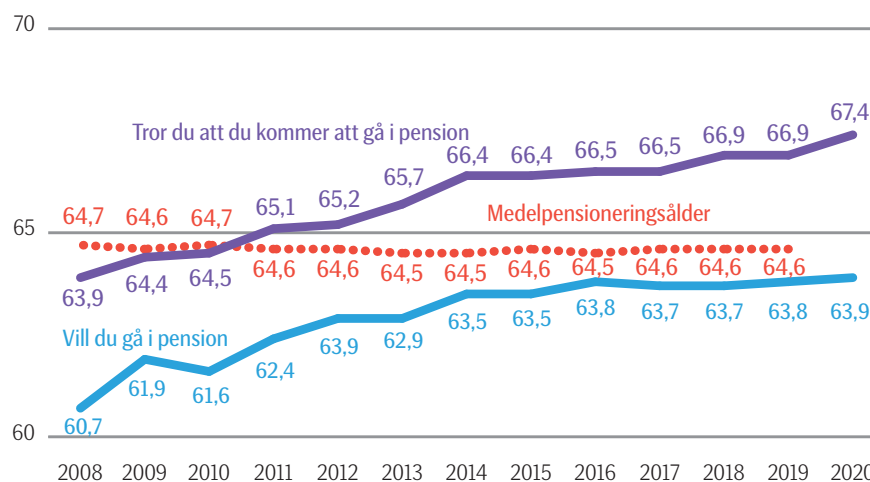
Största gapet hittills mellan önskad och förväntad pensionsålder

Från och med 1 januari 2020 höjdes, i bred politisk enighet, lägsta åldern för att ta ut allmän pension från 61 till 62 år och den lagliga rätten att vara kvar på jobbet enligt lagen om anställningsskydd, LAS, till 68 år från 67. Bakgrunden till höjningen är den allt högre medellivslängden. Fler pensionsår kräver större pensionsinbetalningar. Valfärdsbarometern visar att de tillfrågade i stor utsträckning förväntar sig ett långt arbetsliv och en knaper pension.

Fyra av tio svenskar i arbetsför ålder tror inte att de kommer få en tillräcklig pension om de går i pension vid 65 års ålder. Den förväntade pensionsåldern ökar med 0,5 år i 2020 års valfärdsbarometer till 67,4 år. Det är den största ökningen under ett enskilt år sedan år 2014. De senaste tio åren har den förväntade pensionsåldern flyttats fram 2,3 år från 65,1 till 67,4 år. Allt fler räknar med att pensionssystemet förutsätter ett längre arbetsliv.

Samtidigt har skillnaden mellan den förväntade och den önskade pensionsåldern aldrig varit större i Valfärdsbarometerens mätningar – 3,5 år. 2011 års önskade pensionsålder var 62,4 år. I 2020 års mätning var den 63,9 år, vilket är en marginell ökning jämfört med tidigare år. Var tredje vill gå i pension före 65 år, men endast 14 procent tror att de kommer att göra det. Tanken att det allmänna pensionssystemet, utöver det grundskydd som garantipensionen utgör, i huvudsak ska vara inkomstrelaterat står stark. Dessutom är många beredda att, utöver den allmänna pensionen och tjänstepensionen, även ha ett eget sparande för att uppnå en bra ekonomisk situation som pensionär.

Önskad och förväntad pensionsålder

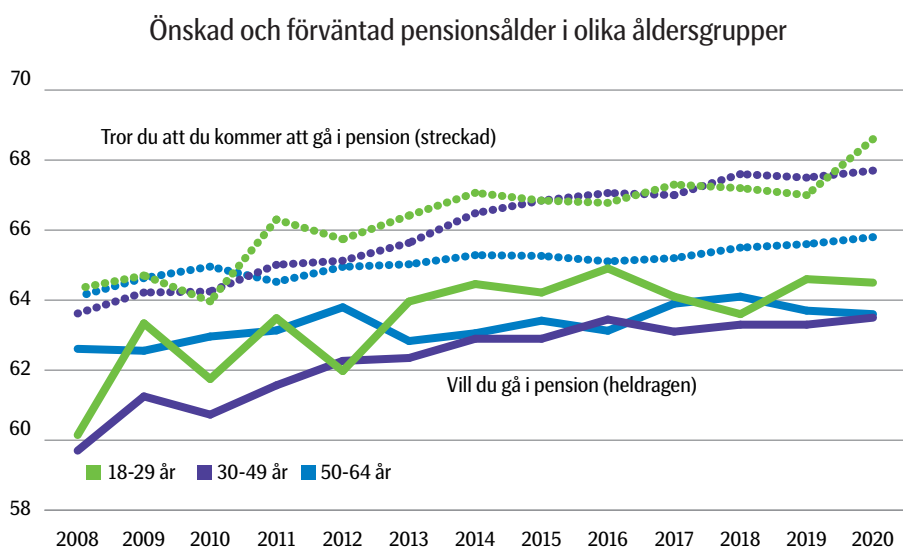

Gapet störst bland yngre

Jämfört med 2019 års välfärdsbarometer sticker förväntningarna om ett längre arbetsliv ut i gruppen yngre (18–29 år). Personerna i grupperna 30–49 år och 50–64 år förväntar sig också ett längre arbetsliv, men bara 0,2 år längre. Den yngre gruppens förväntade arbetsliv har blivit 1,6 år längre sedan förra mätningen (pensionering vid 68,6 år).

Gapet mellan förväntad och önskad pensionsålder är störst för personer i mellan 30–49 år – 4,1 år. För de närmast pensionsåldern är gapet knappt hälften så stort. Förväntningarna om ett längre arbetsliv ökar ju lägre inkomst de tillfrågade har. Kvinnor räknar med att jobba längre än män. Närmare varannan kvinna (48 procent) räknar med att jobba efter 67 års ålder, motsvarande siffra för män är 41 procent.

Tron på ett allt längre arbetsliv speglar inte bara förväntningar om ett längre liv utan också den framtida ekonomiska utvecklingen.

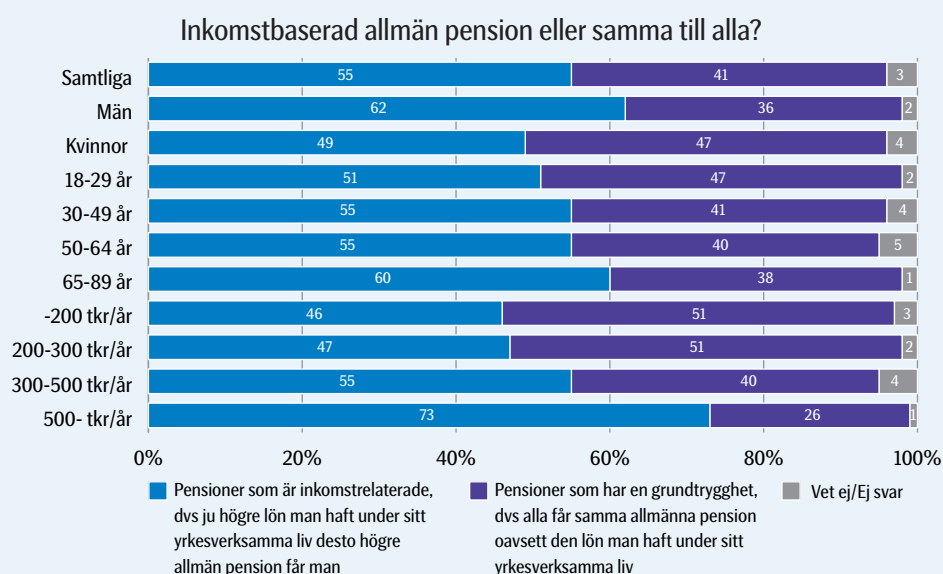

Stöd för ett pensionssystem som vilar på tidigare inkomster

För 20 år sedan infördes ett nytt pensionssystem i Sverige. Tillsammans med en självständig Riksbank, statens nya budgetregler och saneringen av statsfinanserna på 1990-talet, räknas pensionsreformen som en av de verkligt avgörande åtgärderna för förbättringen av svensk ekonomis funktionsätt. En viktig del i reformeringen av pensionssystemet var att summan av de inbetalda avgifterna, plus avkastningen under spartiden, utgör den enskildes pensionsbehållning. Det finns därmed tydligt "raka rör" mellan inbetalningar och utbetalningar, vilket uppmuntrar till arbete och sparande. Det ger även en generationsrättvisa eftersom varje generation får pension i förhållande till vad den betalat in.

Grundprinciperna i det svenska pensionssystemet har allt mer ifrågasatts i den politiska debatten med till exempel förslag på pensionstillägg direkt från statsbudgeten och höjda pensionsavgifter. SEB:s Välfärdsbarometer 2020 visar dock att en övervägande del (55 procent) av allmänheten är för en inkomstbaserad pension. En minoritet, (41 procent) föredrar en allmän pension som ger lika hög pension till alla, oavsett vilken arbetsinkomst man har haft under sitt yrkesliv. Skillnaden i synsätt speglar de partipolitiska sympatierna. Sju av tio (71 procent) borgerliga sympatisörer, jämfört med knappt fyra av tio (37 procent) rödgröna, vill helst att pensionen ska vara inkomstbaserad.

Det är också tydligt att det egna ekonomiska ansvaret påverkar bedömningen om när man kan gå i pension. Många vill pensionera sig tidigare än ekonomin tillåter. Fyra av tio tror inte att deras pension kommer att räcka om de pensionerar sig när de fyller 65 år. I genomsnitt förväntar sig de förvärvsarbetande en pension som endast motsvarar 56 procent av den nuvarande lönen om de slutar jobba vid 65 års ålder. Den inkomstnivå man anser sig behöva för att kunna leva som pensionär på en önskvärd ekonomisk standard motsvarar 73 procent av den nuvarande lönen – en betydande skillnad.

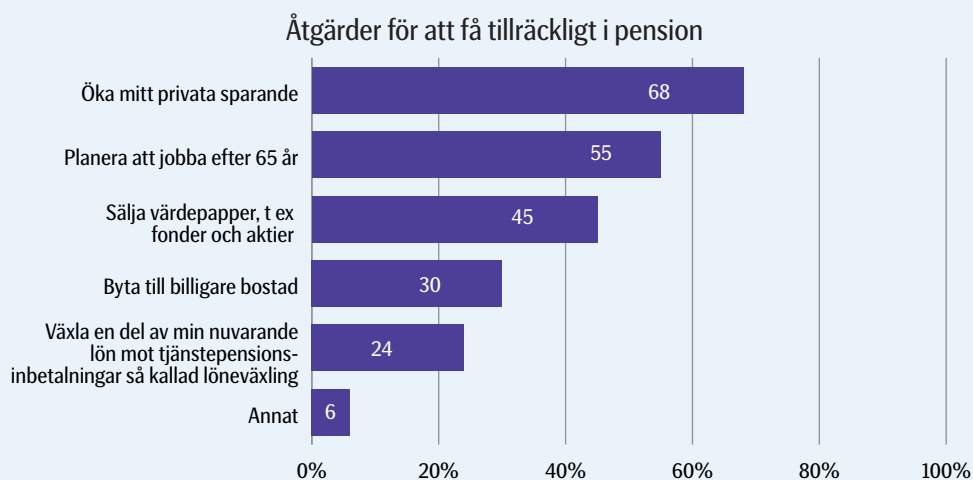

Ett längre arbetsliv och ökat eget pensionssparande är lösningen för många som inte tror att de kommer att få en tillräcklig pension. Sju av tio (68 procent) planerar att öka sitt privata sparande och drygt hälften (55 procent) räknar med att jobba efter 65-årsdagen.

Andra sätt att trygga den ekonomiska standarden som pensionär är att realisera tillgångar och se över levnadsomkostnaderna. Drygt 4 av 10 (45 procent) räknar med att sälja aktier/värdepapper, tre av tio (30 procent) planerar att byta till ett billigare boende. En av fyra (24 procent) planerar att öka sitt pensionssparande genom att löneväxla.

Det egna pensionssparandet har stor betydelse för inkomsterna efter pensioneringen. Fyra av fem (83 procent) har tjänstepension och knappt sex av tio (58 procent) har ett privat pensionssparande. Andelen som saknar både tjänstepension och eget sparande av alla tillfrågade i Valfärdsbarometern är 8 procent.

I debatten ifrågasätts allt mer pensionssystemets princip om raka rör mellan inbetalningar och utbetalningar. Valfärdsbarometern visar att principen har stöd hos allmänheten och att många anpassar sitt beteende därefter. Överlag planerar svensken inför sin pension. Tanken om en inkomstbaserad pension som tillsammans med garantipensionen utgör en grund och utöver det en egen möjlighet att öka sitt pensionssparande, står stark.

SEB:s Valfärdsindex

Index (0-100)	Norden	Sverige	Danmark	Finland	Norge
När man behöver gå till tandläkaren kan man känna sig trygg med att ha tillgång till tandvård av hög kvalitet	73	70	76	74	72
Om jag skulle bli sjuk eller skadad känner jag stort förtroende att få vård med hög kvalitet	71	64	75	75	75
Om jag skulle bli sjuk eller skadad känner jag stort förtroende för att få vård inom rimlig tid	65	56	71	71	70
Jag känner mig trygg med att den svenska/danska/finska/norska barnomsorgen och skolan håller hög kvalitet	61	57	57	71	63
Barnföräldrar kan känna sig trygga med att föräldrapenning och barnbidrag ger dem det ekonomiska stöd man behöver	59	63	60	57	52
Alla i S/D/F/N har samma möjligheter att ta del av den svenska/danska/finska/norska välfärden	55	51	58	57	57
Om jag skulle bli sjuk så att jag inte kan arbeta känner jag mig trygg i att sjukförsäkringen ger mig det ekonomiska stöd jag behöver	53	45	57	56	60
Om man hamnar i ekonomisk kris och utan inkomst kan man känna sig trygg med att få försörjningsstöd	51	46	52	63	45
Som arbetslös kan man känna sig trygg med att få det ekonomiska stöd man behöver	48	41	56	53	48
Pensionärer kan känna trygghet att man i S/D/F/N får den nivå av pension som man behöver	47	38	55	52	53
Som arbetslös kan man känna sig trygg med att få den assistans från Arbetsförmedling och andra myndigheter man behöver för att komma tillbaka i arbetslivet	47	37	54	54	49
Jag har ett stort förtroende för att äldrevården tar hand om mig som gammal	44	39	48	44	48
Sammanfattande Valfärdsindex	56	51	60	61	58

Om Välfärdsbarometern

SEB:s Välfärdsbarometern har givits ut årligen sedan 2005. Avsikten är att kartlägga och belysa den svenska allmänhetens kunskaper, attityder och agerande i frågor som rör välfärd i en vid mening. Områden som pensionssparande, socialförsäkringar, ekonomisk beredskap, individuellt ansvar berörs. Sedan 2011 har SEB:s Välfärdsindex, som mäter upplevelsen av välfärdens centrala delar, varit en del av undersökningen. Välfärdsindex kartläggs även i andra nordiska länder.

Den opinionsundersökning som är en del av underlaget till Välfärdsbarometern genomförs per telefon i målgruppen nordisk allmänhet, 18–89 år. Totalt genomfördes 2 500 intervjuer, 1 000 i Sverige samt 500 per land i Norge, Danmark och Finland av Demoskop under perioden 19 februari – 11 mars 2020. Resultatet har vägts med avseende på kön och ålder för att motsvara respektive befolknings verkliga proportioner.

